

Vega
verneområdestyre

Møteinnkalling

Utvalg: Vega verneområdestyre
Møtested: , Vega verdensarvsenter
Dato: 02.12.2022
Tidspunkt: 13:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
ST 40/22	Godkjenning av møteinnkalling og protokoll fra forrige møte		
RS 3/22	Årsrapport 2022 - Statens naturoppsyn (SNO)		2014/1463
ST 41/22	Søknad om dispensasjon - lavtflyging med helikopter - Eidemsliene , Holandsosen og Kjellerhaugvatnet naturreservater - Norsk institutt for naturforskning		2018/8061
ST 42/22	Søknad midler til tiltak 2023 - Vega verneområdestyre		2022/7728
ST 43/22	Bestilling av personalressurs fra SNO personell 2023		2022/7728
ST 44/22	Budsjettregulering tiltaksmidler 2022 Vega verneområder		2021/7900
ST 45/22	Søknad om midler til drift i 2023 - Vega verneområdestyre		2022/7728
ST 46/22	Kartlegging Sjøfugl - NINA og Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv		2022/7713
ST 47/22	Eventuelt		

ST 40/22 Godkjenning av møteinnkalling og protokoll fra forrige møte
RS 3/22 Årsrapport 2022 - Statens naturoppsyn (SNO)

Arkivsaksnr: 2018/8061-0

Saksbehandler: Isa Skjelbostad

Dato: 25.11.2022

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Vega verneområdestyre	41/22	02.12.2022

Søknad om dispensasjon - lavflyging med helikopter - Eidemsliene , Holandsosen og Kjellerhaugvatnet naturreservater - Norsk institutt for naturforskning

Vedlegg:

- 1 Søknad om dispensasjon 2023
- 2 DispVern2022_2023Vega

Viser til søknad fra Norsk Institutt for naturforskning v/Morten Heim 10.11.2022 om dispensasjon for lavflygning og evt. landing med helikopter i Eidemsliene, Holandsosen og Kjellerhaugvatnet naturreservat. Flyvingen skal skje i forbindelse med elgmerking og telling på Vega.

Forvalters tilrådning

Norsk Institutt for naturforskning, v/Morten Heim gis dispensasjon fra motorferdselforbudet innen Eidemsliene, Kjellerhaugvatnet og Holandsosen naturreservater, jfr. kap. IV, punkt 5 i verneforskriften for Eidemsliene naturreservat og kap. IV, punkt 4 i verneforskriftene for Holandsosen og Kjellerhaugvatnet naturreservat. Vedtaket fattes med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Dispensasjonen gjelder for lavflygning og landing med helikopter i forbindelse med forskningsprosjekt på elg.

Dispensasjonen gis med følgende vilkår:

- Dispensasjonen gjelder fra 1.1.2023 til 31.3.2023.
- Det skal tas hensyn til dyre- og fugleliv.
- Behandling i forhold til motorferdselloven behandles av Vega kommune.

Søknaden

Viser til brev av 10.11.2022 hvor NINA søker om dispensasjon fra verneforskriftene for lavtflyging/landing med helikopter i Eidemsliene, Holandsosen og Kjellerhaugvatnet naturreservater, Vega kommune. Aktiviteten er planlagt i løpet av en ukes periode i tidsrommet 1.1.2023 til 31.3.2023. Endelig tidspunkt for igangsetting vil være avhengig av snøforholdene og tilgang til kvalifisert personell.

Målet med merkingen er nymerking og veiing av avkom, samt veiing og eventuelt remerking av eldre dyr og eventuelt umerka dyr.

Søker informerer om at det er igangsatt arbeid med en rapport som oppsummerer aktivitetene og resultatene fra arbeidet de siste 30 årene fra forskjellige elgprosjekt på Vega. Denne vil bli ferdigstilt i løpet av kommende år. Dette etter verneområdestyre etterlyste en redegjørelse omkring prosjektet etter tidligere innvilget søknad.

Naturmangfoldloven og verneforskrift

Kjellerhaugvatnet naturreservat ble etablert ved kgl.res. av 19. desember 1997. Formålet med reservatet er å bevare et viktig våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Det er spesielt viktig å verne om områdets sentrale betydning som trekk- og hekkeområde for våtmarksfugl og de botanisk rike myrområdene som finnes der. Innen reservatet er det et generelt forbud mot motorferdsel til lands og til vanns, samt lavtflyging under 300 m, ifølge kap. IV, punkt 4 i verneforskriften.

Holandsosen naturreservat ble etablert ved kgl.res. 21. desember 2000. Formålet med reservatet er å bevare et viktig våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Det er spesielt viktig å verne om områdets sentrale betydning for våtmarksfugl til alle årstider. Innen reservatet er det et generelt forbud mot motorferdsel til lands og i ferskvann, samt lavtflyging under 300 m, ifølge kap. IV, punkt 4 i verneforskriften.

Eidemsliene naturreservat ble etablert ved kgl.res av 15. desember 2000. Formålet med reservatet er å bevare et natur- og plantegeografisk enestående område, med blant annet mange varmekjære og regionalt sjeldne plantearter, samt tilhørende fauna. Innen reservatet er det et generelt forbud mot motorisert ferdsel, samt start og landing med luftfartøy, ifølge kap. IV, punkt 5 i verneforskriften.

I henhold til verneforskriften for Holandsosen naturreservat og Kjellerhaugvatnet naturreservat, er lavflygning under 300 m samt motorisert ferdsel forbudt. I Eidemsliene naturreservat er start og landing med luftfartøy forbudt.

Vurdering av saken

Omsøkt lavtflyging omfattes ikke av de generelle unntakene eller tiltak det kan gis dispensasjon til etter de spesifiserte dispensasjonsbestemmelsene. Søknaden må derfor vurderes etter den generelle unntaksparagrafen i naturmangfoldloven § 48. Søknaden vurderes også etter naturmangfoldlovens §§ 8-12.

Den omsøkte lavtflygingen og landing med helikopter er vurdert opp mot §8 Kunnskapsgrunnlaget. Kunnskapen om effektene av lavtflygingen i naturreservatene vurderes som lav, derfor legges det stor vekt på §9 Føre-var-prinsippet i denne vurderingen. Derfor er det lagt begrensinger på flyvingen både mht at den skal foregå utenom hekke- og trekkperioden og at det skal tas hensyn til dyre- og fuglelivet. Vi

vurderer det opp mot §10 og denne flyvingen sammen med annen lovlig flyving i området vil ikke medføre stor samlet belastning på økosystemet.

Eventuelle kostnader ved miljøforringelser skal bæres av tiltakshaver (jfr. naturmangfoldloven §11).

Lavtflyging til dette formålet vurderes opp mot § 12 og forvalter vurderer lavtflyging som den mest miljøforsvarlig og effektive metoden for å unngå/begrense skader på naturmangfoldet.

Omsøkte aktivitet vurderes å være vitenskapelige undersøkelser. Omsøkte aktivitet vurderes ikke å være i vesentlig strid med noen av de angitte verneformål.

Med bakgrunn i dette vurderer forvalter at det er hjemmel i naturmangfoldloven §48 til å gi dispensasjon til lavtflyging og landing med helikopter i Eidemsliene, Holandsosen og Kjellerhaugvatnet naturreservater med de vilkår som er beskrevet over.

From: Morten Heim[Morten.Heim@nina.no]
Sent: 10.11.2022 13:59:37
To: Skjelbostad, Isa[isskj@statsforvalteren.no]
Cc: Runar Jostein Omnø[runar.jostein.omno@miljodir.no];
post.helgeland@politiet.no[post.helgeland@politiet.no];
ltr@vegamekaniske.no[ltr@vegamekaniske.no]; 'Margrethe Wika
[Margrethe.Wika@vega.kommune.no]'[Margrethe.Wika@vega.kommune.no]; Siri
A. Svendsen[siri.svendsen@nina.no]
Subject: Søknad om dispensasjon 2023

Hei Isa,

Her er vår søknad om tillatelse til lavtflyging i forbindelse med kommende elgmerking i 2022.

Når fjorårets søknad ble innvilget ble det samtidig etterlyst en redegjørelse omkring prosjektet.

Vi har nå under arbeid en rapport som har til hensikt å oppsummere mye av de aktivitetene og resultatene vi har fra de 30 årene vi har drevet forskjellige elgprosjekt på Vega, og håper vi kan bruke denne som en formålstjenlig redegjørelse for et bredere publikum når den i løpet av kommende år blir ferdigstilt.

Mvh
Morten Heim

Kopi : Vega kommune, 8980 Vega
Vega viltnemnd, 8980 Vega
Statens Naturoppsyn Helgeland v/Runar Omnø
Vega Lensmannskontor, 8980 Vega

Morten Heim

Overingeniør

Norsk institutt for naturforskning - NINA

Postadresse: Postboks 5685 Torgard, 7485 Trondheim

Besøks/leveringsadresse: Høgskoleringen 9, 7034 Trondheim

Sentralbord: +47 73801400 • Mobil: +47 46668001 • www.nina.no

Vega verneområdestyre

Moloveien 10
8002 BODØ

DERES REF.:

VÅR REF.: 973/2022 475.1 MHe

STED: TRONDHEIM

DATO: 10.11.2022

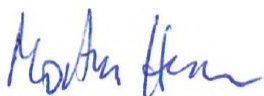
Søknad om dispensasjon fra verneforskriftene for lavtflyging / landing med helikopter i Eidemsliene, Holandsosen og Kjellerhaugvatnet naturreservat, Vega kommune.

I forbindelse med elgmerking og evt. elgtelling for elgprosjektet på Vega, søkes det om tillatelse til lavtflyging og evt. landing med helikopter i de ovenfor nevnte naturreservatene. Aktiviteten er planlagt foretatt i løpet av en ukes periode i tidsrommet 1.1.2023 til 31.3.2023. Endelig tidspunkt for igangsetting vil som tidligere år være avhengig av snøforholdene og tilgangen på kvalifisert personell.

Målet med merkingene er som tidligere nymerking og veiing av avkom, samt veiing og eventuelt remerking av eldre dyr og eventuelle umerka dyr.

Viser også til kopi av søknad til Vega kommune om landingstillatelse i forbindelse med elgmerking.

Vennlig hilsen

Morten Heim
Overingeniør

Kopi : Vega kommune, 8980 Vega
Vega viltnemnd, 8980 Vega
Statens Naturoppsyn Helgeland v/Runar Omnø
Vega Lensmannskontor, 8980 Vega

Arkivsaksnr: 2022/7728-0

Saksbehandler: Isa Skjelbostad

Dato: 25.11.2022

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Vega verneområde	42/22	02.12.2022

Søknad midler til tiltak 2023 - Vega verneområde

Vedlegg:

- 1 Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder

Forvalters tilrådning

Vega verneområde styre vedtar fremlagte forslag til neste års budsjett til tiltak i verneområdene på Vega, jfr. tabell under. Vega verneområde styre gjør en endelig sluttprioritering i 2023 når tildelingen fra miljødirektoratet er gjort.

Budsjett for tiltak 2023:

Tiltak	Navn	Foreslått 2023
1	Beiting Holandsosen naturreservat	40000
2	Beiting Hysvær/Søla LVO	30000
3	Beiting Kjellerhaugvatnet NR	10000
4	Slått i Lånan	70000
5	Slått i Skjærvær	80000
6	Slått i Flovær	22000
7	Slått i Muddvær	30000
8	Hogst av sitkagran av skogsbrukselever	70000
9	Fuglekikkerhus	60000
10	Marin forsøpling og informasjon	8000
11	Utbedring av jordkjeller	5000
12	Bekjempelse av predator (mink)	15000
13	Bekjempelse av predator (kråke)	12000
14	Informasjon og annonsering	10000
15	Vedlikehold og utbedring av beitegjerde	20000
16	Vedlikehold av gjerde i Skjærvær	7000
17	Plukking og klipping av sitka i Kjeller, Holands og Hysvær	20000
18	Sammarbeid skolen	10000
19	Lyngsviing i Holandsosen	4000
20	Klopping Holandsosen	30000
21	Tistel Hysvær	20000
22	Infoplakater	5000
23	Geit Muddvær	50000
24	Klopping Eidemslie	20000
25	Hogst Kjellerhaugvatnet	50000
26	Uforutsette utgifter	10000
	Sum	708000

Vurdering av saken

Det overordnede målet for bruken av tiltaksmidler er at naturtilstanden i verneområdene opprettholdes og bedres. For å kunne nå dette målet er det viktig at tiltak som bedrer tilstanden til verneverdiene prioriteres høyt. Når Miljødirektoratet tildeler midler følges derfor bestemte prioriteringer, og *Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder* skal følges, se vedlegg.

Utgiftene til beiting i verneområdene vil i 2023 være noe høyere. Årsaken er videreføring av prosjekt med geit i Holandsosen, og for 2022 ble utgiftene til dette litt høyere enn budsjettert for. Sekretariatet anbefaler å fortsette med geit i Holandsosen NR for å fortsette nedbeitingen av sitka og begrense ytterligere spredning.

For slått omsøkes det samme som i fjor med unntak av for Skjærvær. Her ønsker grunneiere å slå større areal enn tidligere. Sekretariatet anbefaler å søke mer midler til dette tiltaket for å kunne gjennomføre dette.

Hogst av sitkagran av skogsbrukselever gikk ut i 2022, planleggingen for å få det inn igjen for 2023 er i gang. Det er ønske om å dra inn elever fra Burträsk i Sverige. Sekretariatet anbefaler å søke mer til denne posten for å dekke kost og losji.

Ifølge besøksstrategien for verneområdene på Vega (godkjent 2020) er det behov for fuglekikkerhus ved Sveavatnet i Kjellerhaugvatnet NR. Fuglekikkerhus kom på plass i 2022, men det er fortsatt ikke kommet på plass benk på utsiden, samt behov for platt på innsiden for å unngå store tråkkskader. Det bør også settes opp infoplakater i bygget og gjøres enkel tilrettelegging (kikkert, skinn til å sitte på etc.). Sekretariatet anbefaler å søke om midler til ferdigstillingen av bygget.

Samarbeid skolen er et nytt prosjekt som forvaltningen og friluftslinja på Vega skole ønsker å starte, for å formidle om bærekraftig bruk av naturen. Sekretariatet foreslår å sette av litt midler til dette for å dekke mat og andre utgifter.

Ifølge besøksstrategien for verneområdene på Vega (godkjent 2020) skal skade på stitraser i verneområdene minimeres med tilretteleggingstiltak som klopper, grusing o.l. Det er behov for klopping i Eidemsliene over våtere partier for å unngå skade på terrenget. Det er også behov for bro/klopper i Holandsosen hvor stien krysser elven. Ved høy vannstand er det ikke mulig å krysse. Sekretariatet anbefaler å søke om midler til dette arbeidet.

Nytt tiltak Geit Muddvær er ett nytt prosjekt for å prøve å få bukt med mjødurt i Muddvær fuglefredningsområde. Midlene skal dekke leie av geit med NoFence samt leie av føringsbåt for frakt av geit til og fra øya. Sekretariatet anbefaler å søke midler til dette, da mindre mjødurt kan ha positive ringvirkninger i hekkebestand og våndbestanden på øya.

Det skal gjennomføres hogst sør for grensen til Kjellerhaugvatnet. Forvaltningen ser på mulighetene for å samtidig hogge noe av sitkagranen som står igjen innenfor grensa. Hvis det er gjennomførbart, burde forvaltningen bidra med midler for å få tømmeret fraktet ut av reservatet. Sekretariatet anbefaler derfor å søke om midler til dette.

Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder, 2020-2025

Innledning

Regjeringen vil bevare et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner, og en god forvaltning av verneområder er viktig for å kunne nå dette målet. Regjeringen ferdigstilte i 2019 Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene, og ett av tiltakene i planen er å oppdatere strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder innen 2021. Ifølge tildelingsbrevet til Miljødirektoratet for 2019 skal "Styrket ivaretagelse av verneverdiene i verneområdene og oppfølging av handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene" prioriteres. Tiltaksmidlene fordeles på bakgrunn av dagens trusselbilde og har som formål å ivareta, samt forbedre tilstanden i verneområdene. Midlene prioriteres derfor til tiltak som virker avbøtende på negative påvirkningsfaktorer der verneverdiene er truet.

Klimaendringene kan forventes å gi økt stress for mange av artene og naturtypene i verneområdene og kan gi endringer i sammensetningen av arter. For å minimere de negative effektene av klimaendringer på verneverdiene, må andre negative påvirkninger begrenses mest mulig. Eksempler på dette er gjengroing, forstyrrelser og forurensning. I tillegg bør forvaltningen av verneområder nå ta ekstra hensyn til klimaeffekter i planlegging av tiltak. Skjøtselstiltak, som fjerning av fremmede arter, må for eksempel antas å øke i omfang som følge av klimaendringene, og planlegging av tilretteleggingstiltak som etablering av stier og broer, må ta høyde for økte nedbørsmengder med påfølgende flom- og rasfare.

Tiltaksposten – Statsbudsjettets kap./post 1420.31

Det overordnede målet for forvaltning av verneområder er å ivareta verneformålet og verneverdiene i det enkelte verneområde. Postbeskrivelsen for post 1420.31 Tiltak i verneområde, gir viktige formelle rammer for hvordan tiltaksmidlene skal disponeres. Størrelsen på tiltaksposten avsettes i hvert års statsbudsjett og har i de siste årene økt. I statsbudsjettet for 2019 (Prop.1S (2018-2019) står følgende:

"Midlane går til tiltak som er naudsynte for å ta vare på verneverdiene, inkludert utgreiingar som er naudsynte før tiltak, informasjonstiltak og skjøtels- og tilretteleggingstiltak. Tilretteleggingstiltaka omfattar opparbeiding av stigar, klopping og merking for å betre tilgjenge i verneområda og samstundes styre ferdsla i og rundt sårbar natur i verneområda. Midlane nyttast òg til informasjonstiltak i alle typar av verneområde i samband med ny merkevarer for Noregs nasjonalparker og til utarbeiding av besøksstrategiar for nasjonalparker og andre verneområde med store besøkstal eller særskilde utfordringar. Alle tiltak skal vere i tråd med godkjent forvaltings-/skjøtelsplan for verneområda og andre relevante styringsdokument."

Posten for tiltaksmidler er en statlig investeringspost for forvaltningsmyndighetenes prioriterte tiltak i verneområder. Midlene skal derfor kun benyttes til tiltak i forvaltningsmyndighetens egen regi, ev. til kjøp av tjenester for gjennomføring av tiltakene. Midlene kan ikke benyttes som tilskudd til andre aktører. Drift og vedlikehold av infrastruktur (veier, toaletter, parkeringsplasser o.l) utenfor verneområdene finansieres ikke over tiltaksmidlene.

For å kunne ivareta verneverdiene innenfor verneområder, vil det av og til være nødvendig å gjennomføre tiltak også utenfor verneområdene. Dette betinger samarbeid og avtale med grunneiere. Et eksempel på et slikt tiltak er når uttak av fremmede arter innenfor og utenfor vernegrensene må sees i sammenheng for at tiltaket skal få optimal effekt.

For å oppnå en god forvaltning av verneområder, kan det være nødvendig med generelle naturkartlegginger, sårbarhetsvurderinger, brukerundersøkelser, utarbeidelse av forvaltnings- og skjøtelsplaner, overvåking og

utarbeidelse av nettsider o.a. Slike tiltak finansieres ikke over kap./post 1420.31, men over andre budsjettposter.

Forutsetning for tildeling av midler

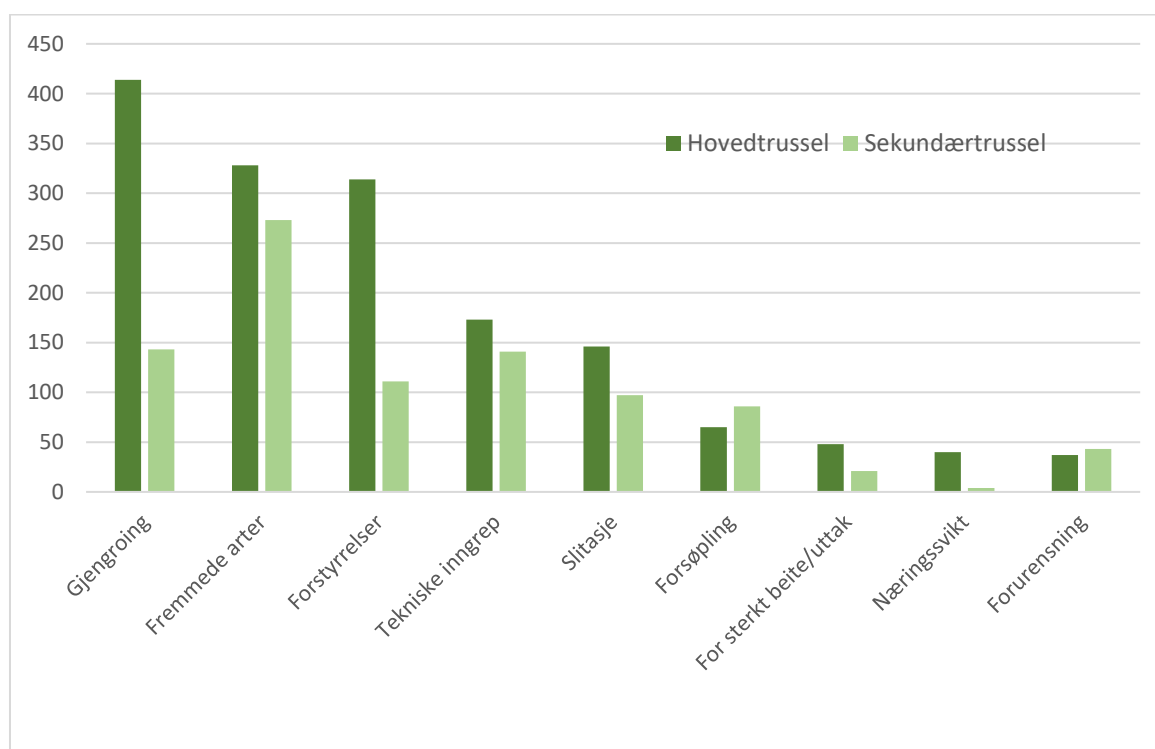
Tiltak skal være forankret i en skjøtts- eller forvaltningsplan, en besøksstrategi for området eller andre relevante styringsdokumenter.

I forkant av innmeldingen må formaliteter rundt tiltaket være avklart, som planavklaringer og innhenting av nødvendige tillatelser for gjennomføring av tiltaket. I tillegg må eierforhold og tilsyns-/drift- og vedlikeholdsavtaler være avklart.

I Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene er det presisert at "For større installasjoner som fugletårn mv. er det krav om en betydelig samfinansiering fra andre for å kunne prioritere tiltaket. Videre må eierforholdet og vedlikeholdsansvaret avklares på forhånd."

Prioriteringer ved bruk av midler til tiltak i verneområder

Klima – og miljødepartementet har bedt om en styrket ivaretagelse av verneverdiene i verneområdene. Bedring av tilstanden i verneområder, slik at antall truede verneområder reduseres, vil derfor ha fokus. De største negative påvirkningsfaktorene er gjengroing, fremmede arter, forstyrrelse av dyrelivet, tekniske inngrep og slitasje på vegetasjon, figur 1.

Figur 1. Trusselfaktorer i verneområder pr 31.12.2017

Ved fordeling av midler til skjøtsel og besøksforvaltning, skal tiltakene som gir størst positiv effekt på tilstanden og som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer prioriteres.

Etablerte skjøtselstiltak i naturtyper som krever kontinuerlig skjøtsel for å opprettholde god tilstand (løpende

skjøtsel), skal prioriteres høyere enn nye, større prosjekter. Det finnes likevel tilfeller der strakstiltak bør prioriteres. Dette gjelder f.eks. der det oppdages nye forekomster av fremmede arter med stort spredningspotensiale og der trua arter eller naturtyper står i fare for å gå tapt. Et annet eksempel kan være sikkerhetstiltak knyttet til besøksforvaltningen.

I verneområder der verneformålet trues av manglende skjøtselstiltak, og der det er behov for oppstart av tiltak umiddelbart, vil slike tiltak prioriteres foran besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet. Tiltak for å styrke besøksforvaltningen kan eventuelt gå parallelt med nødvendige skjøtselstiltak.

Et delmål med budsjettposten er å tilrettelegge for de besøkende med informasjon i tråd med merkevaren Norges nasjonalparker. I enkelte verneområder er det ikke ønskelig med økt ferdsel av hensyn til verneverdiene. I slike områder er likevel god, oppdatert informasjon i tråd med merkevaren viktig.

Målet med forvaltningen av verneområdene er å redusere truslene mot verneverdiene og å ønske folk velkommen inn for gode naturopplevelser.

Strategien vår for å nå dette målet, vil være å prioritere tiltak som innretter seg mot en bedret tilstand i verneområdene. Dette vil være tiltak som innrettes mot trusselfaktorene for de aktuelle områdene, og slike tiltak kan være både skjøtselstiltak og tilretteleggingstiltak. For å sikre en god opplevelse for besøkende, vil vi følge opp tiltak som er fremmet i besøksstrategier, og inkludert er bruk av merkevaren Norges nasjonalparker.

Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler:

1. Tiltak som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer knyttet til trusselbildet. Ramsar-områder og truede naturtyper prioriteres høyest blant disse tiltakene
2. Løpende skjøtselstiltak
3. Vedlikehold av eksisterende tilrettelegging
4. Bruk av merkevaren Norges nasjonalparker i verneområder med høyt besøkstrykk
5. Bruk av merkevaren i øvrige verneområder
6. Besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet (slik som fugletårn mm.)

Finansiering av større tilretteleggingstiltak

Midler til opprettelse av installasjoner som informasjonspunkt, toalettbygg og parkeringsplasser i tilknytning til verneområder, må være forankret i en godkjent besøksstrategi for å kunne bli prioritert. Tiltaksmidler kan brukes til (primært å delfinansiere) gjennomføring av denne typen tilrettelegging, og søknader til slike anlegg skal være godt begrunnet med bl.a. informasjon om besøkstall og eksisterende bruk av området.

Tilrettelegging etter universell utforming i verneområder

Universell utforming av stier innebærer krav til dekke, terrengutforming og bredde som vanskeliggjør denne typen tiltak i verneområder. I verneforskriftene er det et generelt forbud mot tyngre tekniske inngrep, og de har som den klare hovedregel ikke dispensasjonsbestemmelser som hjemler universell tilrettelegging i verneområdet. Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i nml. § 48 første ledd, første alternativ, vil sjelden kunne anvendes da universell utforming medfører terrenginngrep som strider mot verneformålet og påvirker verneverdiene. Hvorvidt et omsøkt tiltak er i konflikt med forskriften må vurderes i det enkelte tilfellet.

Utenfor verneområdet, i tilknytning til innfallsporter eller startpunkt, kan det i enkelte tilfeller være aktuelt å etablere tilretteleggingstiltak med universell utforming. Også utenfor verneområder bør forvaltningsmyndighet være bevisst på inngrep som påføres terrenget og gjøre en vurdering av om behovet står i forhold til kostnader og inngrep.

På denne bakgrunnen vil det være høy terskel for tildeling av midler utover det som kan defineres som "enkel tilrettelegging" i verneområder.

Kulturminner i verneområder

Kulturminner er en del av verneformålet i de aller fleste nasjonalparker og i enkelte andre verneområder. Ansvar for oppfølging og ivaretagelse av kulturminner ligger hos kulturminnemyndighetene. Det er egne poster på statsbudsjettet for forvaltning av kulturminner, og tiltaksmidler prioriteres vanligvis ikke til dette formålet. Skjøtsel av enkelte kulturminner, slik som steingjerder, gravrøyser og fangstsystemer, kan likevel vurderes prioritert for samfinansiering med kulturminnemyndigheten. Eksempler på tiltak som *ikke* finansieres av tiltaksmidler eller driftsmidler er vedlikehold av bygninger i verneområder. Ansvar for finansiering av vedlikehold og drift av bygninger ligger hos eier.

Arkivsaksnr: 2022/7728-0

Saksbehandler: Isa Skjelbostad

Dato: 25.11.2022

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Vega verneområdestyre	43/22	02.12.2022

Bestilling av personalressurs fra SNO personell 2023

Vedlegg:

- 1 ønsket SNO ressurs 2023 Vega verneområdestyre

Forvalters tilrådning

Vega verneområdestyre vedtar fremlagte forslag (se vedlegg) til neste års bestilling av SNOs personalressurs.

Vurdering av saken

Bestillingsmøtet mellom forvaltningsmyndigheten og SNO-lokalt skal sikre god dialog og forutsigbarhet med hensyn til prioritering av oppsynsinnsats og gjennomføring av tiltak i felt som SNO kan utføre. Bestillingsmøte mellom verneområdeforvalter, leder av Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv og SNO ble avholdt i oktober hvor erfaring fra året som har gått ble gjennomgått. Rapport ble mottatt i november. I tillegg ble det diskutert utfordringer og behov for kommende år. Dette resulterte i vedlagt forslag til bestilling.

SNO-lokalt uttrykker at bestillingslisten for 2023 trolig er noe omfattende, men ønsker å beholde alle punktene i håp om at tiden strekker til.

Bestillingene sendes inn innen 10. januar 2021. Etter budsjettildelingen til forvaltningsmyndigheten, gjennomføres et nytt bestillingsmøte hvor endelig prioritering av SNOs innsats avtales.

Innspill om ønsket SNO ressurs i verneområder. (Sett inn nye linjer for hvert ønsket utført oppdrag)

2023							
Forvaltningmyndighet							
							Fylles ut
Verneområde/Tema	Prioritering	Beskrivelse av oppdrag og metode	Forankring i planverktøy	Rapportering (Verneområdelogg, Artsobs, Natstat).	Merknad	Ansvarlig i SNO-L	Tidsbruk (dagsverk)
Verneområde/Tilrettelegging							
Vega verdensarvområde (skjøtsel og tilrettelegging)		Organisere oppsamling	Forvaltningsplan	Verneområdelogg			
Verneområder i sjø		Felles befaring med båt til verneområdene i øyene etter behov fra verneområde			Tidspunkt avtales nærmere		
Hysvær/Søla LVO		Sette opp nytt informas	Besøksstrategi	Verneområdelogg	Usikker på plassering i bestillingslista av disse oppagvene.		
Lånan/Flovær/Skjærvær FFO		Sette opp nytt informas	Besøksstrategi	Verneområdelogg			
Kjellerhaugvatnet NR		Sette opp nytt informas	Besøksstrategi	Verneområdelogg			
Holandsosen NR		Sette opp ny informasjo	Besøksstrategi	Verneområdelogg			
Muddvær FFO		Henge opp ny plakat på	Besøksstrategi	Verneområdelogg			
Eidemsliene NR		Henge opp ny lakat på i	Besøksstrategi	Verneområdelogg			
Verneområde/Skjøtsel							
Verneområder i sjø samt dunværene i Vegaøyan Verdensarv (skj)		Felles befaring med verneområdeforvalter og daglig leder i Stiftelsen Vegaøyan			Tidspunkt avtales nærmere		
Muddvær FFO		Jakt/felling mink. Fellefa	Forvaltningsplan	Verneområdelogg			
Hysvær/Søla LVO		Jakt/felling mink. Fellefa	Forvaltningsplan	Verneområdelogg			
Lånan/Flovær FFO		Jakt/felling mink. Fellefa	Forvaltningsplan	Verneområdelogg			
Lånan/Skjærvær NR		Jakt/felling mink. Fellefa	Forvaltningsplan	Verneområdelogg			
Vega verdensarvområde		Jakt/felling mink. Fellefa	Forvaltningsplan	Verneområdelogg			
Holandsosen NR		Lynsgvsiing, med verne	Skjøtselsplan	Verneområdelogg	Tidspunkt avtales nærmere		
Verneområde/Bevaringsmål							
Lånan/Skjærvær NR og Hysvær/Søla LVO		Øke kunnskapen om vin	Forvaltningsplan	Artsobs	og verneormådelogg (kan ikke legge begge inn i rapporteringssøylen)		
Verneområde/Tilsyn og kontroll							
Lånan/Skjærvær NR (inkludert Lånan, Flovær og Skjærvær FFO)		Holde oppsyn med faste	forvaltningsplan	Artsobs			
Hysvær/Søla LVO		Holde oppsyn med faste	forvaltningsplan	Artsobs			
Muddvær FFO		Holde oppsyn med faste	forvaltningsplan	Artsobs			
Holandsosen NR		Holde oppsyn med faste	forvaltningsplan	Artsobs			
Eidemsliene NR		Holde oppsyn med faste	forvaltningsplan	Artsobs			
Kjellerhaugvatnet NR		Holde oppsyn med faste	forvaltningsplan	Artsobs			
Alle verneområdene i Vegaøyan Verdensarv		Holde tilsyn med grense	forvaltningsplan	Verneområdelogg			
Lånan/Skjærvær NR		Overvåkning i henhold t	forvaltningsplan	Verneområdelogg	også forankret i besøksstrategi		

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Vega verneområdestyre	44/22	02.12.2022

Budsjettregulering tiltaksmidler 2022 Vega verneområder

Tabell 1: budsjettregulering for tiltakene i verneområdene i 2022 (merforbruk er merket med rød skrift):

Tiltak	Navn	Betsilling	Budsjett 2022	Brukt	mer/mindre forbruk	estimert
1	Beiting Holandsosen naturreservat	30000	30000	41900	11900	41900
2	Beiting Hysvær/Søla LVO	30000	30000	29650	-350	29650
3	Beiting Kjellerhaugvatnet NR	30000	10000	9750	-250	9750
4	Slått i Lånan	91500	70000	45253	-24747	45253
5	Fjerne spredt sitkagran	150000	64500	3380,12	-61119,88	41380,12
6	Slått i Skjærvær	70000	40000	40989	989	40989
7	Slått i Flovær	22000	22000	3000	-19000	3000
8	Slått i Muddvær	30000	30000	25717,75	-4282,25	29717,75
9	Hogst av sitkagran av skogsbrukselever	40000	25000	0	-25000	0
10	Informasjonsmaterieill på norsk, engelsk og tysk	32000	0	0	0	0
11	Utedo på Søla	30000	30000	0	-30000	0
12	Utedo i Lånan	30000	0	0	0	0
13	Fuglekikkerhus	150000	150000		-150000	264000
14	Utarbeiding av nye verneplakater	50000	30000	67430	37430	67430
15	Marin forsøpling og informasjon	25000	25000	1000	-24000	1000
16	Utbedring av jordkjeller	5000	5000	0	-5000	0
17	Bekjempelse av predator (mink)	21500	21500	6060,8	-15439,2	21060,8
18	Bekjempelse av predator (kråke)	12000	12000		-12000	12000
19	Informasjon og annonsering	30000	10000	7252,8	-2747,2	16502,8
20	Vedlikehold og utbedring av beitegjerde	20000	6000		-6000	2000
21	Vedlikehold av gjerde i Skjærvær	7000	5000	6373,4	1373,4	6373,4
22	Plukking og klipping av sitka	20000	20000	9644,8	-10355,2	9644,8
23	Befaring i verneområdene med båt	30000	0	0	0	0
24	Lyngsviing i Holandsosen	4000	4000	0	-4000	0
25	Klopping Holandsosen	10000	10000	17465,2	7465,2	17465,2
26	Tistel Hysvær	10000	10000		-10000	10000
27	Ferdselsplakater	60000	30000	9253	-20747	9253
28	Uforutsette utgifter	10000	10000	10243,61	243,61	10243,61
	Sum	1050000	700000	334363,48	-365636,52	-11386,52

Forvalters tilrådning

Viser til budsjett med fordeling av tiltaksmidler for 2022 i tabellen over (vedtatt i sak 10/2022 i Vega verneområdestyre): Forslag til omdisponering av midler:

1. Merforbruk (i tiltak 1, 13, 14, 19, 21 og 25) dekkes inn med mindre forbruk i tiltak 4, 5, 7, 9, 11, 15, 16, 20, 22, 24, 26 og 27.
2. Faktura for tiltak 5, 8, 13, 17 – 20 og 26 vil komme på slutten av året, forventet sum 354 250 kr.
3. Totalt mindre forbruk på 11 386,52 kr føyes til tiltak 13, Fuglekikkerhus.
4. Vega verneområdestyre vedtar nytt budsjett for 2022:

Tiltak	Navn	Budsjett 2022	Brukt
1	Beiting Holandsosen naturreservat	30000	41900
2	Beiting Hysvær/Søla LVO	30000	29650
3	Beiting Kjellerhaugvatnet NR	10000	9750
4	Slått i Lånan	70000	45253
5	Fjerne spredt sitkagran	64500	41380,12
6	Slått i Skjærvær	40000	40989
7	Slått i Flovær	22000	3000
8	Slått i Muddvær	30000	29717,75
9	Hogst av sitkagran av skogsbrukselever	25000	0
10	Informasjonsmateriell på norsk, engelsk og tysk	0	0
11	Utedo på Søla	30000	0
12	Utedo i Lånan	0	0
13	Fuglekikkerhus	150000	275386,52
14	Utarbeiding av nye verneplakater	30000	67430
15	Marin forsøpling og informasjon	25000	1000
16	Utbedring av jordkjeller	5000	0
17	Bekjempelse av predator (mink)	21500	21060,8
18	Bekjempelse av predator (kråke)	12000	12000
19	Informasjon og annonsering	10000	16502,8
20	Vedlikehold og utbedring av beitegjerde	6000	2000
21	Vedlikehold av gjerde i Skjærvær	5000	6373,4
22	Plukking og klipping av sitka	20000	9644,8
23	Befaring i verneområdene med båt	0	0
24	Lyngsviing i Holandsosen	4000	0
25	Klopping Holandsosen	10000	17465,2
26	Tistel Hysvær	10000	10000
27	Ferdseplakater	30000	9253
28	Uforutsette utgifter	10000	10243,61
	Sum	700000	700000

Vurdering av saken

Det er fortsatt noen utgifter, hvorav en ganske stor, som ikke er blitt fakturert for enda. Budsjettet vil derfor se noe lavt ut ift. tildelte midler for 2022. Sekretariatet har derfor lagt inn en kolonne i Tabell 1 for å vise de estimerte utgiftene for 2022, hvor det er tatt høyde for de siste utbetalingene før året er over (se Estimert).

Det ble bruk for uforutsett mindre midler til tiltak 4, 5, 7, 9, 11, 15, 16, 20, 22, 24, 26 og 27:

Tiltak 4, 7 og 8 for slått i verneområdene har gått under budsjett pga. dårlig vær gjennom slåttesesongen. I Muddvær er underskuddet brukt på innkjøp av ny tohjuls slåttetraktor, og skal brukes på én til.

Tiltak 9, Hogst av sitkagran av skogbrukselever, ble ikke gjennomført i år, da skolen ikke hadde mulighet til å prioritere dette.

Tiltak 11, Utedo på Søla, er foreløpig lagt på is.

Tiltak 15, Marin forsøpling og informasjon, har vært et samarbeidsprosjekt med Verdensarvsenteret. Pga. lavere bemanning hos senteret har dette gått ut av budsjettet. Noe gikk til søppelinnsamling på Lånan, dog det også ble mindre utgifter pga. dårlig vær.

Tiltak 16, Utbedring av jordkjeller, ble ikke ferdigstilt i år pga. dårlig vær. Utsatt til neste år.

Tiltak 24, Lyngsviing Holandsosen, ble ikke gjennomført pga. at det ikke gikk an å få til med både riktige værforhold og tilgang til hjelp til på kort varsel.

Tiltak 26, Tistel Hysvær, er gjennomført, men det har vært problemer med å få utbetalt da foreningen er midt i prosessen med å få opprette org.nr. Vi ser på andre muligheter for utbetaling, evt. avventer vi med utbetalingen til neste år når dette er på plass. Det må i så fall settes opp på budsjett for 2023.

Underforbruket dekker overforbruk i tiltak 1, 13, 14, 19, 21 og 25:

Tiltak 1, beiting Holandsosen naturreservat, var det i år justert litt opp for å dekke geit med NoFence i deler av reservatet. Dette gikk noe over budsjett.

Tiltak 13, Fuglekikkerhus, er midlene forskuttert av Vega kommune. Det er også lagt klopper inn til bygget fra p-plass Bygget står nesten ferdig. Pga. prisøkning på material og mer jobb med byggingen enn først antatt vil denne posten gå over budsjett. Dette dekker fortsatt ikke alle utgiftene, evt. mellomlegg må søkes om til neste års budsjett for å etterbetale Vega kommune.

Tiltak 14, Utarbeiding av nye verneplakater, gikk over budsjett for å kunne bestille nye plakater til alle verneområdene samtidig.

Tiltak 19, Informasjon og annonsering, vil gå noe over budsjett, da det kjøpes inn skiltstativ til å henge opp ferdselsplakat om sjøfugl på Skogsholmen.

Tiltak 25, klopping Holandsosen, gikk i stedet til klopping på Flovær for å bytte ut gamle og råtne klopper. Pga. høyere materialpriser, og ekstra utgifter ved frakt da det må fraktes ut med båt gikk dette noe over budsjett.

Budsjettet vil muligens endre seg fra møteinnkallingen blir sendt ut til møtet holdes. Det vil da være det oppdaterte budsjettet som presenteres.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Vega verneområdestyre	45/22	02.12.2022

Søknad om midler til drift i 2023 - Vega verneområdestyre

Forvalters tilrådning

Vega verneområdestyre søker om disse midlene til drift i 2022:

	Navn	Budsjett 2023
1.	Møteutgifter for styret	60000
2.	Båt befarng for styret	30000
3.	Revidering av skjøtselsplan for Lånan	40000
4.	Revidering av sviplan for Holandsossen	40000
5.	Ornitologisk kartlegging Holandsossen	50000
6.	Ornitologisk kartlegging Kjellerhaugvatnet	50000
	Sum	270000

Vurdering av saken

Lånan ble fredet i 2002 som del av Lånan/Flovær/Skjærvær fuglefredningsområde for å bevare et godt og uforstyrret hekke- og oppvekstområde for sjøfugl. Skjøtselsplanen for Lånan stod ferdig i 2010. Vega verneområdestyre søkte midler til revidering for 2022, dette kunne dessverre ikke innvilges. Skjøtselsplaner burde revideres hvert 5./6. år for å tilpasse tiltak og skjøtsel etter hvert som artssammensetningen endrer seg ved bruk. Revideringen av skjøtselsplanen vil være viktig for den videre forvaltningen av fuglefredningsområdet. Verneområdeforvalter foreslår å søke om midler til dette.

Sviplan for Holandsosen stod ferdig i 2012. Siden det har det blitt svidd jevnlig (årlig/annethvert år etter værforholdene) og området har samtidig blitt beitet, som er optimalt for naturtypen kystlynghei. Sviplanen burde revideres for å se om sviingen har hatt ønsket effekt, og for å se på evt. oppdatering/endring av sviplanskartet. Verneområdeforvalter foreslår å søke om midler til dette til 2023.

Holandsosen naturreservat ble vernet i 2000 for å bevare et viktig våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Det er spesielt viktig å verne om områdets sentrale betydning for våtmarksfugl til alle årstider. Verneområdeforvalter kjenner ikke til at det her er gjort en ornitologisk kartlegging. En slik kartlegging vil være viktig for den videre forvaltningen av naturreservatet.

Kjellerhaugvatnet naturreservat ble vernet i 1997 for å bevare et viktig våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Det ble gjort ornitologiske kartlegginger i 2012 og senest i 2020. I den siste kartleggingen ble det anbefalt å drive årlig kartlegging i 3-5 år for å følge utviklingen, blant annet for å følge med på hekkebestanden sett i sammenheng med beitetrykk. En slik kartlegging vil være viktig for den videre forvaltningen av naturreservatet, og vil forhåpentligvis føre til kunnskap som kan overføres til forvaltning i andre reservater.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Vega verneområdestyre	46/22	02.12.2022

Kartlegging Sjøfugl - NINA og Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv

Vedlegg:

- 1 Prosjektforslag ærfugl Muddvær final.docx
- 2 Soknad kartlegging ærfugl muddvær 2022 og 23.pdf
- 3 Søknad kartlegging av Ærfugl - Rita Johansen
- 4 Budsjettforklaring 2021 Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv - Rita Johansen

NINA kartlegger ærfugl sør for Muddvær. Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv bidrar med midler for å få gjennomført prosjektet.

Tabell: Budsjett Midler til drift og planarbeid 2022

Navn	Søkt 2022	Innvilget
Møteutgifter for styret	60000	60000
Båtbefaring for styret	30000	30000
Ornitologisk kartlegging Holandsosen NR	50000	0
Ornitologisk kartlegging Kjellerhaugvatnet NR	50000	0
Revidering forvaltningsplan for Vegaøyen verdensarv	50000	50000
Sum	240000	140000

Forvalters tilrådning

Viser til budsjett for Midler til drift og planarbeid 2022 i tabellen over (vedtatt i sak 11/2022 i Vega verneområdestyre). Forslag til omdisponering av midler:

1. Vega verneområdestyre bevilger 50 000 kr til kartlegging av sjøfugl i og rundt verdensarvområdet. Midlene tas fra restmidler for årets budsjett for planarbeid.
2. Vega verneområdestyre vedtar nytt budsjett for for 2022 (midler til drift av styret blir ikke påvirket):

Navn	Budsjett 2022	Brukt
Ornitologisk kartlegging Holandssoen NR	0	0
Ornitologisk Kartlegging Kjellerhaugvatnet NR	0	0
Revidering forvaltningsplan for Vegaøyen Verdensarv	50000	0
Kartlegging Sjøfugl	0	50000
Sum	50000	50000

Vurdering av saken

Revidering av forvaltningsplanen for Vegaøyen verdensarvområde ble utsatt i sak 33/2022 i Vega verneområdestyre. Derfor står disse midlene ledig til andre tiltak. Det ble også søkt om midler til ornitologisk kartlegging av Kjellerhaugvatnet og Holandsosen naturreservater. Dette ble ikke innvilget for 2022.

NINA kartlegger ærfugl sør for Muddvær, for å undersøke områder for matsøk i taeskogområdene der. Disse områdene skal nå åpnes for tarehøsting. I konsekvensutredningen for forslag til åpning av dette kyststrekket for tarehøsting kom det frem et behov for mer kunnskap rundt hvor sjøfugl finner mat, og mulig konflikt mellom tarehøsting og ærfugl (se vedlegg for nærmere forklaring av prosjektets formål). Prosjektet startet i juli 2022 og varer ut i november 2023. Dårlig feltsesong pga. dårlig vær gjennom sommeren 2022 gjør at det om mulig vil gjøres flere tellinger i 2023 enn først planlagt. Prosjektet ble søkt finansiering hos Statsforvalteren i Nordland, og med egne bidrag fra NINA og Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv (se tabell under med budsjett for prosjektet). Søknaden ble sendt videre til fylkeskommunen, som ikke fant å kunne prioritere prosjektet (se vedlagt søknad til Nordland Fylkeskommune).

Vega verneområdestyre er forvaltningsmyndighet for 7 verneområder, hvorav 6 av disse er opprette pga. deres betydning som hekke,- myte og overvintringsområde for sjøfugl og våtmarksfugl (jfr. verneforskriftene for Holandsosen, Kjellerhaugvatnet og Lånan/Skjærvær naturreservater, Muddvær, Lånan/Skjærvær/Flovær fuglefredningsområder og Hysvær/Søla landskapsvernområde m/dyrelivsfredning). Det har dessverre vært en negativ bestandsutvikling for sjøfugl i Norge de siste tiårene (Fauchald 2015). Det er av stor interesse for forvaltningen at det gjennomføres mer forskning på sjøfugl, for å kunne bedre forvalte verneområdene i fremtiden. Verneområdeforvalter vil derfor anbefale å bidra med midler til dette prosjektet slik at det kan gjennomføres uten å måtte kutte ned på omfanget av prosjektet.

Tabell: NINA's budsjett for prosjektet med forklaring.

Budsjett

Vi budsjetterer for et 2-årsprosjekt. Første år (2022) ønsker vi å gjennomføre tre flytelling, som dekker myteperioden og sen høst. I det andre år (2023) følger to flytelling for å kartlegge ærfugler i vinterperioden og om våren. Resultatene vil blir presentert i form av en NINA-rapport i 2023. Både NINA og Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv bidra med egne midler til finanseringen.

Budsjett 2022		Dager	Pris	Sum
Prosjektledelse	Organisering av Logistikk	1	10650	10650
Feltarbeid	Leie av fly og lønn til pilot	4	28000	112000
Feltarbeid	Sjøfuglteller på fly	4	12780	51 120
Sum				173 770
Egenandel Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv				62 990
Egenandel NINA (synergi med eksisterende prosjekter)				40 780
Beløp det søkes om i 2022				70 000

Budsjett 2023		Dager	Pris	Sum
Prosjektledelse	Rapportskriving	14	10800	151 200
Feltarbeid	Leie av fly og lønn til pilot	3	28000	84000
Feltarbeid	Sjøfuglteller på fly	3	12960	38 880
Sum				274 080
Egenandel Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv				151 680
Egenandel NINA (synergi med eksisterende prosjekter)				32 400
Beløp det søkes om i 2023				90 000

Totalt 2-årsbudsjettet			447 850
-------------------------------	--	--	----------------

Kilder:

Fauchald, P., Anker-Nilssen, T., Barrett, R.T., Bustnes, J.O., Bårdsen, B.J., Christensen-Dalsgaard, S., Descamps, S., Engen, S., Erikstad, K.E., Hanssen, S.A., Lorentsen, S.-H., Moe, B., Reiertsen, T.K., Strøm, H. & Systad, G.H. (2015) The status and trends of seabirds breeding in Norway and Svalbard. NINA Report, Book 1151. Norwegian Institute for Nature Research, Tromsø

Prosjektforslag: Kartlegging av ærfugl sør av Muddvær, Vega for å identifisere mulige konfliktsoner med planlagte taretråling

Nina Dehnhard¹, Arne Follestad¹ og Rita Johansen²

¹ Norsk institutt for naturforskning (NINA), Postboks 5685 Torgard, NO-7485 Trondheim

² Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv, Ærfuglveien 1, 8980 Vega

Bakgrunn

Norge er en havnasjon, med en lang og produktiv kyststrekning. Omtrent 2 millioner par sjøfugl hekker langs det norske fastlandet og er iøynefallende bevis på kysten og havets enorme produktivitet. Med sine store bestander av flere sjøfuglarter, har Norge både et nasjonalt og internasjonalt ansvar for å forvalte sjøfuglebestandene. Dessverre har det vært en negativ bestandsutvikling for mange sjøfuglarter langs norskekysten de siste årtier (Fauchald 2015). Årsakene er mangfoldige, og inkluderer effekter av klimaendringer, endringer i mattilgang og predasjon. Dessuten har utviklingen av kystsonen både på land og i de marine områdene økt dramatisk de siste årene, og presset på naturen vil øke fremover med forventet utvikling i havbruk på nasjonalt nivå (Olafsen mfl. 2012).

Tareskogsområder er svært produktive økosystemer som danner leveområde for et stort mangfold av både fastvoksende og mobile arter. Områdene er viktige oppvekst og næringsområder for fisk og krepsdyr (Norderhaug mfl. 2005; Araújo mfl. 2016). De er blant annet viktige oppvekstområder for unge årsklasser torskefisker, spesielt sei. Tareskog er derfor også beiteområder for kystnære sjøfugl, særlig toppskarv (Lorentsen mfl. 2019; Christensen-Dalsgaard mfl. 2017), teist (Masden mfl. 2013, Owen 2015) og ærfugl (Bustnes & Lønne 1997). I tillegg beiter lomvi (kritisk truet), alke (sterkt truet) og krykkje (sterkt truet) i tareskogen, hvis pelagiske næring blir borte.

På tross av snart 50 år med tarehøsting i Norge er det fortsatt lite kunnskap om hvordan tråling av tare kan påvirke fiskesamfunnene som lever i tareskogen, og dermed næringsforholdene for sjøfugl som beiter i tareskogen. Redusert forekomst av små torskefisk er påvist etter tarehøsting (Lorentsen mfl. 2010, Norderhaug mfl. 2020), med påvirkninger på beiteadferd hos storskarv (Lorentsen mfl. 2010). Forskning om hvordan tareskog-høsting påvirker toppskarv har blitt startet opp, og ny forskning viser at toppskarven bruker de samme arealer som blir høstet (Christens-Dalsgaard mfl. 2020). Informasjon om hvordan tareskogtråling påvirker ærfugl og annen sjøfuglarter, er ikke kjent i det hele tatt.

Etter undersøkelser av tareforekomster i Nordland (Steen mfl. 2020), ønsker Fiskeridirektoratet at områder i Norland, blant annet sørvest av Muddvær fuglefredningsområde, som er del av Vegaøyen Verdensarv, skal åpnes for kommersiell taretråling (Figur 1, øverst). Etter initiativ fra Fiskeridirektoratet har Nordland fylkeskommune satt ned en arbeidsgruppe som skal lage et forslag til tareforskrift for dette området, hvor også deler av Vegaøyen Verdensarv er inkludert. Denne utviklingen gir bekymringer for mulige effekter av tarehøsting på sjøfuglbestandene på Vega.

Vegaøyen Verdensarvområde (www.verdensarvvega.no/) består av 6500 øyer, holmer og skjær, 80 av disse var bebodd frem til 1980 tallet. Gjennom 1500 år opprettholdt generasjoner av fiskere, bønder og ærfugl voktere en bærekraftig levemåte i det værharde havområdet nær Polarsirkelen. Vegaøyen har et rikt fugleliv og ved innskrivingen på UNESCOs verdensarvliste, ble ærfugltradisjonen framhevet som områdets universelle verdi (Follestad mfl. 2017).

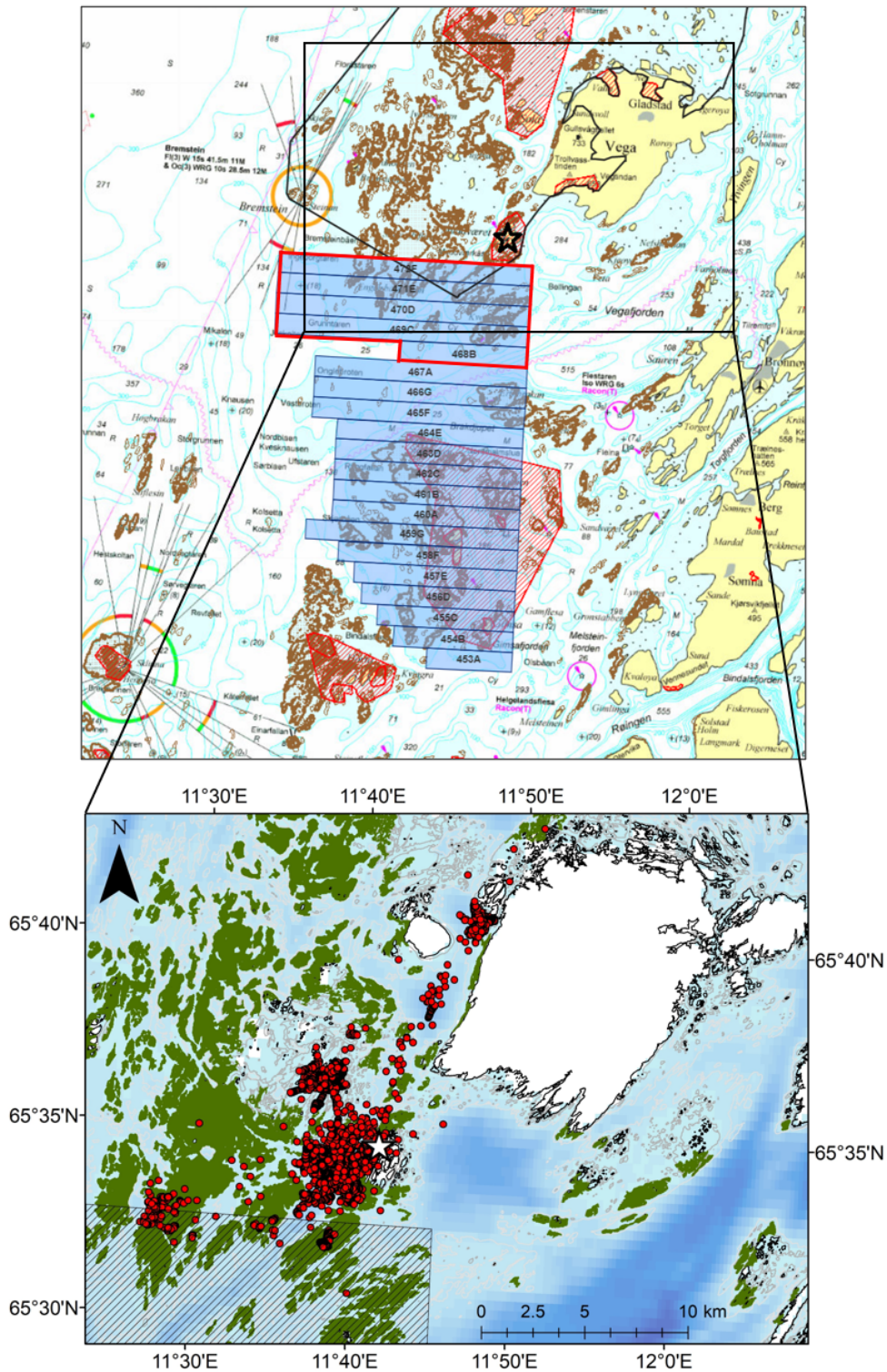
Problematikk

Mens ærfuglen og duntradisjonen på Vega har vært avgjørende for Verdensarv-status, sliter bestanden av ærfugl langs hele Norskekysten, inkludert rundt Vega, og arten ble i 2021 rødlistet som «sårbar» (Artsdatabanken 2021). Rundt Vega har antall mytende ærfugl dalt med nesten 80 % fra 12,000 til 2,500 individer i perioden 1985/86 til 2011 (Follestad mfl. 2017). Matmangel er en av flere mulige forklaringer for bestandsutviklingen (Artsdatabanken 2021). Det er derfor viktig å identifisere og beskytte viktige beiteområder til ærfugl. Blåskjell blir ansett som den viktigste dietten til ærfuglen (Bustnes & Erikstad 1990). I tillegg har sil (Frengen & Thingstad 2002) og pigghuder, inkludert grønne kråkeboller (*Strongylocentrotus droebachiensis*; Bustnes mfl. 2013) blir identifisert som viktigste diett. Bustnes & Lønne (1997) viste at overvintrende ærfugl har en sterk preferanse for å beite i tareskogen, og kråkeboller utgjorde en stor del av næringen. Dette er interessante data med tanke på at den grønne kråkebollen tidligere førte til nedbeiting av tareskog og dermed tap av tareskog i store deler av Nord- Norge (Christie mfl. 2019) inkludert rund Vega (Follestad mfl. 2017). Dermed er ikke bare tareskog et viktig beiteområde til ærfuglen, men ærfuglen kan – som predator av grønne kråkeboller - også ha en viktig rolle for bevaring og videre gjenoppbygging av tareskogen.

Mens mange hekkeplasser i Vega til ærfugler og andre sjøfuglarter er beskyttet innenfor verneområder, ligger deres beiteområder trolig utenfor de vernede områdene. Dette ble bekreftet for teist ved GPS-sporing sommeren 2021 (Dehnhard upubl. data; studie finansiert gjennom Vilttiltak fra Statsforvalteren i Nordland i 2021): Av ni fugler som ble utstyrt med GPS-loggere i unge-perioden i kolonien på Muddvær, brukte to fugler området som ble foreslått for tarehøsting (Figur 1, nederst). Det er dermed mulig at planlagt tarehøsting kan påvirke sommer-beiteområder til 22 % av teistbestanden på Muddvær.

I motsetning til teist er ærfugl mer mobile om sommeren etter klekkingen, fordi hunnfugler flytter sammen med ungene til et beiteområde og kommer ikke tilbake til reiret. Dette gjør GPS-sporing vanskelig også i unge-perioden, og gjør det nødvendig å kartlegge beiteområder enten med båt eller fly. Beiteområder for hunnfugler med unger må både være produktive og beskyttet mot høy bølgeaktivitet. Rett etter klekkingen kan unger ikke dykke veldig godt ennå og hunnfugler med unger oppholder seg dermed nær land og finner mat i tidsvannsonen (Cantin mfl. 1974). Dykke-evnen øker gradvis når unger blir 3 uker og eldre (Hamilton 2001), og dermed kan hunner med unger flytte mot grunne, men beskyttede områder som f.eks. tareskogene sør for Vega. Disse kan også være viktige beiteområder i den følgende myteperioden, når voksne fugler skifter vingefjærene og dermed mister evne til å fly. Myteperioden er dermed en veldig kritisk periode i ærfuglens årssyklus, og fuglene er veldig sensitive mot forstyrrelser i denne perioden (Dehnhard mfl. 2020). Hannfugler trekker gradvis ut mot myteområdene så snart hunnene er ferdig med eggleggingen, og kan da etter hvert samles på egne plasser, ofte på de ytterste skjærene. Der skifter de først fra praktdrakt til en gråsvart drakt, før de feller de store vingefjærene, vanligvis fra midten av juli til slutten av august (Follestad mfl. 2017). Hunnfugler, derimot, myter ca. en måned senere (Ginn & Melville 1983). Ifølge Heubeck & Mellor (2013) er det mulig at myteperioden kan variere mellom år ut fra tidspunktet for egglegging.

Vi ønsker her å kartlegge områder for matsøk for sjøfugl i tareskogområdene sør for Muddvær som grunnlag for å kartlegge områder der det kan bli konflikter mellom høsting og sjøfugl. I første omgang ønsker vi å kartlegge områder for matsøk for karakterarten ærfugl for å få en indikasjon på hvilke tareskogsområder rundt Muddværet denne arten foretar matsøk i. Tilsvarende kartlegging fra fly er tidligere utført av NINA for hekkende og mytende ærfugl, mytende grågåås og kolonier av hekkende storskarv langs kysten, inkludert Vega.

Figur 1. Sjøkart (øverst) som indikerer posisjonen for Vega og Muddvær (markert med en svart stjerne) og forslag til tarehøstingsfelter sør av Muddvær (blå firkanter). Den røde firkanten som omslutter tarehøstingsfelter, representerer fokusområder som vi vil dekke med kartlegging av ærfugl. Område måler 23 km i bredde og 9 km i nord-sør distanse. Kilde: Fiskeridirektoratet. Kart (nederst) viser GPS-posisjoner fra teist (røde punkter) som ble utstyrt med GPS-loggere i Muddvær-kolonien (markert med hvit stjerne). Land er vist i hvitt, sjøområder i blått hvor blåfargen blir mørkere med økende dybde. Grønne område viser forekomsten av tareskog. Det stripedet området sør for Muddvær representerer den nordligste delen av arealet som er foreslått åpnet for tarehøsting i framtida. Kilde: NINA (generert i ArcGIS).

Metodikk

Flokker av mytende og overvintrende ærfugl, som kan ligge langt ute, telles lettere fra fly enn fra båt. De er særlig sky i myteperioden og vil unngå båter som kommer for nær dem (Dehnhard et al. 2020). Vi planlegger en flytelling for å telle mytende hanner i løpet av slutten juli/starten august, og så en ny flytelling for å telle mytende hunner med unger i slutten av august/starten av september.

Vi ønsker også å gjennomføre en flytelling på sen høst (oktober/november), vinter (januar/februar) og tidlig om våren (april), for å se om de da beiter i områder som er foreslått til tarehøsting. Ved gode værhold forventer vi at ærfuglene ligger i ro i beiteområdene, eller går på land på holmer i beiteområdet.

Tellingene skal gjennomføres først og fremst i områder som skal åpnes for taretråling, sør for Vega. Vi setter hovedprioriteten av tellinger i arealet direkte sør for Muddvær, som er markert med rødt i Figur 1 (øverst), men prøver å få oversikt over hele arealet som skal blir åpnet for tarehøsting. I tillegg planlegger vi to tellinger av ærfugl i hele omgivelse av Vega, nemlig i august/september, og i januar/februar. Dette krever to ekstra dager med flytelling, men har fordelen med at vi får en god oversikt over aktuelle bestandstall for mytende og overvintrende ærfugl rundt Vega, noe som er viktig for forvaltningen av arten. Disse tall kan dessuten sammenlignes med tidligere tellinger fra 1985-86 og 2011 i samme område rundt Vega (Follestad mfl. 2017). Dette ekstra-arbeidet vil bli kompensert med egne bidrag fra både NINA og Stiftelsen Vegaøyan Verdensarv.

Referanser:

- Ainley, D.G., Ribic, C.A., Woehler, E.J. (2012). Adding the ocean to the study of seabirds: a brief history of at-sea seabird research. *Marine Ecology Progress Series* 451: 231-243.
- Artsdatabanken (2021). Norsk rødliste for arter 2021.
<https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/27698>
- Bustnes, J.O. & Erikstad, K.E. 1990. Size selection of common mussels, *Mytilus edulis*, by common eiders, *Somateria mollissima*: energy maximization or shell weight minimization? -*Canadian Journal of Zoology*, 1990, 68: 2280-2283.
- Bustnes, J.O., Systad, G.H. & Ydenberg, R.C. 2013. Changing distribution of flocking sea ducks as non-regenerating food resources are depleted. - *Mar Ecol Prog Ser*. Vol. 484: 249–257.
- Bustnes, J.O. & Lønne, O.J. 1995. Sea ducks as predators on sea urchins in a northern kelp forest. – I: *Ecology of Fjords and Coastal Waters: Proceedings of the mare Nor Symposium on the Ecology of Fjords and Coastal Waters*, Tromsø, Norway, 5-9 December, 1994. Elsevier Science B.V., s. 599-608.
- Bustnes, J.O., Lønne, O.J. (1997) Habitat partitioning among sympatric wintering common eiders *Somateria mollissima* and king eiders *Somateria spectabilis*. *Ibis* 139:549–554.
- Cantin, M., Bédard, J., Milne, H. (1974). The food and feeding of common eiders in the St. Lawrence estuary in summer. *Canadian Journal of Zoology* 52: 319-334.
- Christensen-Dalsgaard, S., Anker-Nilssen, T., Crawford, R., Bond, A., Sigurðsson, G.M., Glemarec, G., Hansen, E.S., Kadin, M., Kindt-Larsen, L., Mallory, M., Merkel, F.R., Petersen, Æ., Provencher, J. & Bærum, K.M. (2019). What's the catch with lumpsuckers? A North Atlantic study of seabird bycatch in lumpsucker gillnet fisheries. *Biological Conservation* 240: 108278
- Christensen-Dalsgaard, S., Mattisson, J., Bekkby, T., Gundersen, H., May, R., Rinde, E. & Lorentsen, S-H. (2017). Habitat selection of foraging chick-rearing European shags in contrasting marine environments. *Marine Biology* 164: 196.
- Christensen-Dalsgaard, S., Mattisson, J., Norderhaug, KM. & Lorentsen, S-H. (2020). Sharing the neighbourhood: assessing the impact of kelp harvest on foraging behaviour of the European shag. *Marine Biology* 167: 136.

- Christie, H., Gundersen, H., Rinde, E., Filbee-Dexter, K., Norderhaug, K.M., Pedersen, T., et al. (2019). Can multitrophic interactions and ocean warming influence large-scale kelp recovery? *Ecology and Evolution* 9, 2847-2862. doi: 10.1002/ece3.4963.
- Dehnhard, N., Skei, J., Christensen-Dalsgaard, S., May, R., Halley, D., Ringsby, T.H. & Lorentsen, S.-H. (2020). Boat disturbance effects on moulting common eiders *Somateria mollissima*. *Marine Biology* 167: 12.
- Fauchald, P., Anker-Nilssen, T., Barrett, R.T., Bustnes, J.O., Bårdsen, B.J., Christensen-Dalsgaard, S., Descamps, S., Engen, S., Erikstad, K.E., Hanssen, S.A., Lorentsen, S.-H., Moe, B., Reiertsen, T.K., Strøm, H. & Systad, G.H. (2015) The status and trends of seabirds breeding in Norway and Svalbard. NINA Report, Book 1151. Norwegian Institute for Nature Research, Tromsø
- Follestad, A., Moe, B. & Thomassen, J. (2017). Sammenstilling av eksisterende kunnskap om påvirkningsfaktorer og effekter på ærfugl og ærfugldrift i Vegaøyen verdensarvområde - NINA Rapport 1405. Norsk institutt for naturforskning.
- Frengen, O. & Thingstad, P.G. 2002. Mass occurrences of Sandeels (*Ammodytes* spp.) causing aggregations of diving ducks. – *Fauna Norvegica* 22: 32-36.
- Ginn, H.B. & Melville, D.S. 1983. Molt in birds. – BTO Guide 19, Tring, Hertfordshire, ISBN 0 903793 02 4. 112 s.
- Hamilton, D.J. (2001). Feeding Behavior of Common Eider Ducklings in Relation to Availability of Rockweed Habitat and Duckling Age. *The International Journal of Waterbird Biology* 24: 233-241
- Heubeck, M. & Mellor, M. 2013. Recent changes in the status and distribution of moulting Common Eiders *Somateria mollissima* in Shetland. - *Seabird* 26: 71–86.
- Lorentsen, S.-H., Sjøtun, K. & Grémillet, D. 2010. Multi-trophic consequences of kelp harvest. *Biological Conservation* 143: 2054-2062.
- Masden, E.A., Foster, S. & Jackson, A.C. (2013) Diving behaviour of black guillemots *Cephus grylle* in the Pentland Firth, UK: potential for interactions with tidal stream energy developments. *Bird Study* 60:547-549.
- Norderhaug, K. M., Filbee-Dexter, K., Freitas, C., Birkely, S.-R., Christensen, L., Møllerud, I., Thormar, J., van Son, T., Moy, F., Vázquez Alonso, M., Steen, H. 2020. Ecosystem-level effects of large-scale disturbance in kelp forests. *MEPS* 656: 163-180.
- Owen, E. (2015) Black guillemot (*Cephus grylle*) tracking in Orkney, 2013 and 2014. Scottish Natural Heritage Commissioned Report no. 903.
- Steen, H., Norderhaug, K.M. & Moy, F. (2020). Tareundersøkelser i Nordland i 2019. Havforskningsinstitutt. Rapport fra Havforskningen Nr. 2020-9.

Organisasjonsnummer: 950037687

Foretaksnavn STIFTELSEN NORSK INSTITUTT FOR NATURFORSKNING NINA

Kontonummer: 4200 22 50505 verifisert

Adresse: Høgskoleringen 9, 7034 TRONDHEIM

E-postadresse: firmapost@nina.no

Kontaktperson

Navn: Nina Dehnhard

Telefonnummer: 41352042

E-postadresse: nina.dehnhard@nina.no

Utfyller

Navn: Nina Dehnhard

Mottaker: Nordland fylkeskommune

SØKNAD

REFERANSENR.: 22S610A7

Kartlegging av ærfugl sør av Muddvær, Vega

Fylke(r) hvor tiltaket skal gjennomføres: Nordland

Varighet: 01.07.2022 - 30.11.2023

Beskrivelse av tiltaket:

Vi ønsker å kartlegge områder for matsøk for ærfugl i tareskogområdene sør for Muddvær som grunnlag for å kartlegge områder der det kan bli konflikter mellom tarehøsting og denne karakterarten for Vega. Tellingene skal gjennomføres fra fly. Vi ønsker å dekke hele året med unntak av hekkesesongen (når ærfugl oppholder seg i nærheten av hekkeplasser). Vi planlegger en flytelling for å telle mytende hanner i slutten av juli/starten august, og så en ny telling av mytende hunner med unger i slutten av august/starten av september. Dessuten planlegger vi å gjennomføre en flytelling på sen høst (oktober/november), vinter (januar/februar) og tidlig om våren (april), for å se om de da beiter i områder som er foreslått til tarehøsting. Tellingene skal gjennomføres først og fremst i områder som skal åpnes for taretråling, sør for Vega. I tillegg planlegger vi to tellinger av ærfugl i hele Vega kommune i august/september 2021 og i januar/februar. Dermed kan vi få en god oversikt over aktuelle bestandstall for mytende og overvintrende ærfugl rundt Vega, noe som er viktig for forvaltningen av arten. Disse tallene kan dessuten sammenlignes med tidligere tellinger fra 1985-86 og 2011 i samme område rundt Vega. Prosjektet søkes finansiert av Statsforvalteren i Nordland, men med egne bidrag fra både NINA og Stiftelsen Vegaøyan Verdensarv.

Tiltaks karakter: Regional/fylke

Søkerkategori: Forskningsinstitusjon

Tiltakstype: FOU

Artsgruppe: Andefugler

Art: Ærfugl

Budsjett

Kostnader	Beløp
Organisering av Logistikk	10 650
Leie av fly og lønn til pilot	112 000
Sjøfuglteller på fly	51 120
Sum kostnader	173 770

Finansiering	Beløp
Samlet kostnad	173 770
- Egne midler	103 770
- Andre offentlige tilskudd	0
- Annen finansiering	0
Omsøkt tilskudd	70 000

Kan tiltaket/deler av tiltaket gjennomføres med mindre tilskudd enn omsøkt? Ja

På hvilken måte?

Tiltaket kan gjennomføres på en redusert måte (mindre antall tellinger). Hvis prosjektet ikke blir finansiert i 2023 må budsjettet for 2022 justeres opp for å kunne rapportere resultatene.

Minste tilskuddssum for gjennomføring: 50 000

Eventuelle merknader:

Ikke utfyllt

Vedlegg

 Budsjett_ærfugl_Muddvær.docx (Økonomi/Finansiering)

 Prosjektforslag_ærfugl_Muddvær_final.docx (Prosjektbeskrivelse)

 Nina Dehnhard for STIFTELSEN NORSK INSTITUTT FOR NATURFORSKNING NINA

Lvert 14.01.2022

Fra: Rita Johansen[rita@verdensarvvega.no]
Sendt: 22.11.2022 15:10:05
Til: Skjelbostad, Isa[isskj@statsforvalteren.no]
Tittel: SV: Blå skog uka

Som du ser står Stiftelsens andel på 152 000 kr. Det hadde vært supert om verneområdestyret kunne bidra med f.eks 50 prosent? Eller 50 000
Mvh Rita

Daglig leder
Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv
Ærfuglveien 1
8984 Vega
Mobil: +47 97 03 46 46
E-post: rita@verdensarvvega.no
Internett: www.verdensarvvega.no

Fra: Skjelbostad, Isa <isskj@statsforvalteren.no>
Sendt: tirsdag 15. november 2022 11:28
Til: Rita Johansen <rita@verdensarvvega.no>
Emne: Blå skog uka

Hei, jeg skal prøve å få deltatt på dette, kanskje det er interessant for deg også?

Med vennlig hilsen

Isa Nergård Skjelbostad
Verneområdeforvalter

Vega
verneområdestyre

Telefon: 94 25 48 59
E-post: isskj@statsforvalteren.no

Fra: Rita Johansen[rita@verdensarvvega.no]
Sendt: 22.11.2022 15:10:42
Til: Skjelbostad, Isa[isskj@statsforvalteren.no]
Tittel: fra fjorårets budsjettforklaring

Stiftelsen satte av kr 100 000 i budsjettene for 2018 og 2019 til tilleggsutredningen (KUVA) som gjennomføres i verdensarvområdet. Som et anbefalt tiltak fra ICOMOS og IUCN gjennomførte Norsk Institutt for Naturforskning en kartlegging av overvintrende sjøfugl i verdensarvområdet vinteren 2019. Stiftelsen var medfinansør med kr 89 000, hvorav 40 000 kr var bevilget av Statsforvalteren i Nordland. Vega verneområdestyre bidro med tilsvarende beløp som Stiftelsen. Stiftelsen satte av kr 100 000 også i 2019 for å bidra til spleiselag for å få ferdigstilt konsekvensanalysen. Det foreslås at restmidlene brukes til kartlegging av sjøfugl eller andre tiltak som foreslås i tilleggsutredningen. Det kan f.eks være en oppfølging av den kartleggingen av beiteområder for sjøfugl i Muddvær fuglefredningsområde som skjedde i 2021 og som ble temmelig begrenset pga dårlig vær. I 2020 startet arbeidet med en forskrift for taretråling og hvor det fra næringen foreslås å starte tarehøsting i et område ved Muddvær. Det finnes imidlertid ingen kunnskap om hvordan sjøfuglene bruker området ved fuglefredningsområdet. Dette er et svært viktig tema å få belyst for å sikre sjøfuglbestandene som er i sterk tilbakegang både langs norskekysten og globalt. Stiftelsen søkte Statsforvalteren om kr 80 000 til tiltaket, men søknaden ble sendt til Nordland fylkeskommune som ikke fant å kunne prioritere den.

Mvh Rita

Daglig leder
Stiftelsen Vegaøyan Verdensarv
Ærfuglveien 1
8984 Vega
Mobil: +47 97 03 46 46
E-post: rita@verdensarvvega.no
Internett: www.verdensarvvega.no

Fra: Skjelbostad, Isa <isskj@statsforvalteren.no>
Sendt: tirsdag 15. november 2022 11:28
Til: Rita Johansen <rita@verdensarvvega.no>
Emne: Blå skog uka

Hei, jeg skal prøve å få deltatt på dette, kanskje det er interessant for deg også?

Med vennlig hilsen

Isa Nergård Skjelbostad
Verneområdeforvalter

**Vega
verneområdestyre**

Telefon: 94 25 48 59

E-post: isskj@statsforvalteren.no

ST 47/22 Eventuelt